

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
Pełna nazwa szkoły

--

Liczba punktów

**ZESTAW ZADAŃ KONKURSOWYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
ROK SZKOLNY 2016/2017**

ETAP TRZECI

Instrukcja dla ucznia

1. Zestaw konkursowy zawiera 7 zadań.
2. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy zestaw zadań jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je komisji przeprowadzającej eliminacje.
3. Uważnie czytaj zamieszczone w arkuszu polecenia i udzielaj precyzyjnych i starannie zapisanych odpowiedzi.
4. Rozwiązania zadań zapisane w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Zapisy ołówkiem nie będą oceniane.
6. W nawiasach obok numerów zadań podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za dane zadanie.
7. Jeśli popełnisz błąd, przekreśl niepoprawnie zapisany wyraz lub niewłaściwie skonstruowane zdanie i zapisz ponownie.
8. We wszystkich udzielanych odpowiedziach pamiętaj o przestrzeganiu zasad poprawnego zapisu w zakresie języka, stylu, ortografii i interpunkcji.

Nie używaj korektora.

Pracuj samodzielnie.

POWODZENIA!

Czas pracy:

80 minut

Liczba punktów
możliwych
do uzyskania w części
pisemnej: 40.

Zatwierdzam

HISTORIA MA SWOJĄ HISTORIĘ

Zadanie 1. (5 p.)

a) Zredaguj hasło słownikowe (artykuł hasłowy) *historia*, które można zamieścić w słowniku języka polskiego. Pamiętaj o prawidłowym uporządkowaniu elementów hasła słownikowego i poprawnym zapisie. (3 p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Zastąp podkreślone w podanych zdaniach związki frazeologiczne ich synonimicznymi odpowiednikami. (1 p.)

Historia, którą wczoraj od ciebie usłyszałam, była całkowicie wyssana z palca.

.....

A to ci ładna historia, znów zapomniałeś odprowadzić brata do przedszkola.

.....

Twój zamiar poprawy zachowania to wiecznie ta sama historia.

.....

c) Rzeczownik *historia* zastosuj w związku zgody i rządu. (1 p.)

związek zgody .....

związek rządu .....

a)	b)	c)

Zadanie 2. (5 p.)

Przeczytaj uważnie utwór Ignacego Krasickiego *Księgi* i wykonaj związane z nim polecenia.

W pewnej bibliotece, gdzie była, nie pomnę, [1]

Powadziły się [2] księgi; a że niezbyt skromne,

Łajały się do woli różnymi języki.

Wchodzi bibliotekarz, pyta się kroniki:[3]

«Dlaczego takie wrzaski?» — «Dlatego się swarzem, [4]

Iżeś mnie śmiał położyć obok z kalendarzem». [5]

«Wszystko się tu porządnie — rzekł jej — posadziło:

On zmyśla to, co będzie, ty zmyślasz, co było».

I. Krasicki, *Bajki*, Kraków 1975, s. 33.

Przypisy

[1] *nie pomnę* – nie pamiętam

[2] *powadzić się* — pokłócić się.

[3] *kronika* — gatunek historiograficzny uprawiany szeroko aż po wiek XVI, do którego myśl historyczna oświecenia odnosiła się krytycznie.

[4] *swarzem* (daw. forma 2 osoby liczby mnogiej) — swarzymy, kłócimy.

[5] *kalendarz* — kalendarze XVIII-wieczne celowały m.in. w przepowiedniach pogody oraz wszelkich klęsk żywiołowych, wpływu ciał niebieskich na losy i zdrowie ludzi, wieściły różne nadzwyczajne przypadki; kalendarze były przedmiotem ostrej krytyki ludzi oświecenia.

a) Które z podanych stwierdzeń odnoszących się do zacytowanego utworu są prawdziwe, a które fałszywe? Zaznacz znak X w odpowiedniej kolumnie. (2 p.)

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
W zacytowanym utworze występuje mowa niezależna.		
Rdzeń wyrazów pochodzących od słowa <i>księga</i> ma oboczność: <i>ę:a</i> .		
Układ rymów w zacytowanym utworze jest krzyżowy.		
Czasownik <i>swarzem</i> to forma czasu teraźniejszego.		
Zacytowany utwór ma charakter dydaktyczny.		
W zacytowanym utworze występuje anafora.		

b) Wyjaśnij sens sporu w bibliotece z punktu widzenia bibliotekarza. (3 p.)

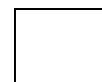
Punkt widzenia bibliotekarza		Sens wniosku końcowego w odniesieniu do dziejów
1. Ocena roli kroniki		
2. Ocena roli kalendarza		

a)	b)

Zadanie 3. (5 p.)

Uzupełnij tabelę zgodnie z informacjami podanymi w jej nagłówkach.

Fragment formy wypowiedzi	Nazwa formy wypowiedzi	Nazwa funkcji językowej dominującej w podanym tekście
Polska, Rzeczpospolita Polska (w skrócie RP) – państwo w Europie Środkowej położone między Morzem Bałtyckim na północy a dwoma łańcuchami górskimi – Sudetami i Karpatami na południu;		
No tak, już za chwilę sprawdzian. Zakryłam twarz rękoma. Byłam błada jak ściana. Ja, najlepsza uczennica w klasie, zapomniałam, wstyd! Z trudem próbowałam opanować łzy...		
Przyjacielu, który przechodzisz właśnie obok naszego domu opieki, pamiętaj, że zima to najtrudniejszy okres dla ludzi bezdomnych. Nie bądź obojętny, nie zwlekaj, pomóż!		
Fraszki to wszystko, cokolwiek myślemy, Fraszki to wszystko, cokolwiek czyniemy; Nie masz na świecie żadnej pewnej rzeczy, Próżno tu człowiek ma co mieć na pieczy.		
No to, pa, do zobaczenia!		

Zadanie 4. (6 p.)

Przeczytaj uważnie podany utwór Z. Herberta i wykonaj związane z tekstem polecenia.

Poeta i żaba

Tak, niebo było jak baldachim, ptaki śpiewały cudnie, a ziola pachniały na umór. Poeta siedzący na białym kamieniu, w środku tych wspaniałości, zapisał: „Świat jest piękny”.

Wtedy spod kamienia wylazła żaba i utkwiała w nim swoje brzydkie od zbytnej mądrości oczy. Natychmiast niebo posypało się jak zwiędłe liście, ptaki umilkły przerażone, a kwiaty w popłochu wciągnęły zapach. Brzydota żaby była ponad siły świata.

Poeta czuł, że dzieje się coś strasznego, więc zamknął oczy i wyobraził sobie, że żaba żegluje na białym obłoku, i gra na skrzypcach bardzo przejmującą melodię. Nie otwierając powiek, pogładził ją po oślizgłej głowie.

Kiedy znów otworzył oczy, zobaczył, że żaba płacze. Teraz już ją można było trochę kochać. Więc niebo, drzewa, strumienie i kwiaty zaczęły robić to, co zawsze.

Poeta oddalił się. Mówią, że odtąd szedł za nim mądry smutek.

Z. Herbert, *Utwory rozproszone (Rekonesans)*, Kraków 2010, s.143.

a) Jaką częścią mowy jest wyraz podkreślony w pierwszym zdaniu tekstu? Jaką rolę pełni w wypowiedzi narratora? (2 p.)

Nazwa części mowy	Rola podkreślonego wyrazu w wypowiedzi narratora

b) Określ zasadę kompozycyjną w podanym utworze. (1 p.)

.....
.....

c) Wypisz wszystkie metafory występujące w opisie zachowania i wyglądu żaby. (1 p.)

Obraz żaby	Metafory

d) Zapisz w postaci trzech zdań złożonych podrzędnie sens nauki wynikającej ze spotkania poety z żabą. (2 p.)

.....
.....
.....
.....

a)	b)	c)	d)

Zadanie 5. (3 p.)

Wymień trzy cechy stylu wypowiedzi charakterystyczne dla przytoczonego powyżej tekstu Zbigniewa Herberta.

.....
.....
.....
.....
.....

--

Zadanie 6. (6 p.)

Porównaj budowę podanych wypowiedzeń, wskazując po trzy cechy wspólne i po trzy cechy różniące.

Kiedy znów otworzył oczy, zobaczył, że żaba płacze.

Poeta oddalił się.

Mówią, że odtąd szedł za nim mądry smutek.

Cechy wspólne w budowie wszystkich wypowiedzeń	Cechy różniące budowę podanych wypowiedzeń

Zadanie 7. (10 p.)

*Poeta więc, nie kronikarz, jest prawdziwym kapłanem historii.(...) Ale jakąż to być powinna poezja?*¹

W formie rozprawki rozważ problem postawy poety i funkcji wybranych utworów poetyckich wobec historii. W argumentacji odwołaj się do słów A. Mickiewicza i przykładów utworów poetyckich z różnych epok.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

¹ Według Antoniego Edwarda Odyńca słowa te wypowiedział Adam Mickiewicz. A. Waško, *Historia według poetów. Myślenie metahistoryczne w literaturze polskiej (1764 – 1848)*, Kraków 2015, s. 254.

